

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

S. Francisci Xaverii E Societate Iesv Indiarvm Apostoli Novarvm Epistolarvm Libri Septem

Francisco <de Javier>

Romæ, 1667

Epistola XII. P. Francisco Mansillæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46129](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46129)

decim non interfuit solum, sed etiam præfuit? quem, qui sic ametur à Bonis, timeatur à Malis? Planè sic habe: si alium Rex quærat, quantumvis in deligendo attendat, magno se exponet periculo aberrandi à scopo quò collimat. Quare age, rogo Te, feriò cum ejus Maiestate, ut hunc remittat. Vale. Cocino vi. Kalend. Februar. Anno MDCLV.

Tuus verus & in Christo Amantissimus
Frater.

Franciscus.

EPISTOLA XII.

P. Francisco Mansilla.

Carissime Pater & Frater mi. Scit Deus intimorum meorum arbiter sensuum, quantò libentiùs agerem tecum coram, quàm hæc absens scribo; ut eò diligentius & pleniùs traderem tibi voce vivâ formam, modumque isthic operandi, teque gerendi, ad ritè defungendum gravi, quod sustines, officio inserviendi Deo Domino in rectè

M 2 ad-

adminiftrandâ novâ iftâ Ecclefiâ , & invigilando in omnes partes custodia tibi credito tenelli gregis Christianorum iftorum nuper aggregatorum in Chrifti ovile . Hæc tamen , utcumque modò licet , ftrictim infinuò , quia incertus quid me futurum fit , qualemcumque te admonendi occasionem arripere debeo . Det utinam citò nobis Dominus Nofter , quam cupidè captamus & dudum expectamus , fignificationem certam fua Sanctiffimæ Voluntatis circa res & loca ubi accommodatiùs ad rationes Divini ejus obfequij collocare me operam ipfi cordi eft . Eius ex nutu pendemus , per ipfius gratiam promptiffimi ad continuo exequendum quidquid & qualemcumque id fuerit quò fe inclinare declaraverit . Habet autem interdum miros id manifeflandi modòs , tactùs arcanos intimè pertentantes fundum animi , ac luce penitùs cœlefti perfundentes , ut dubitare his radijs icta mens nequeat , quò fibi eundem , quidve aggrediendum è Dei voto fit . Veriffimè dictum eft , de mortalemtrahentibus vitam , eos , ut ftatùs ac conditionis fuæ officium teneant , Advenarum effe fimiles ac peregrinantium oportere , nullius implicatos affectu loci aut rei , quominus

nus liberè volitent & expediti emineant
 quocumque ratio itineris, ac spei compen-
 dium invitaverit. Ad hoc exemplum nostra
 in primis in diversas, adeoque contrarias re-
 gionum aut negotiorum partes pari vigens
 alacritate stare procincta debet animi præ-
 paratio; ancipiti obsequio prompta evola-
 re protinus quò mittentis indicata propen-
 sio flexerit. Ortus, Occasus, Aufser, aut
 Boreas, perinde sunt omnia; uno in his
 cunctis observabili ad electionem discrimine:
 ubi plus minusve opportunitatis asulgeat
 Divini honoris luculentius utiliùsque pro-
 movendi. Certis indicatur mihi nuntijs:
 aperiri circa Malacam ostium ingens Evan-
 gelio, & campum ostendi quo excurrere
 industria, cum spe insignis ad Dei obse-
 quium operæpretij verisimillimâ, videatur
 nostra posse. deesse quippe illic operarios mes-
 si maturæ: ita ut satis constet, cur eorum
 tractuum plurimi ad Christi Religionem non
 convolent, unicam esse causam, quòd à ne-
 mine vocentur. Hæc me, fateor, occasio,
 amplificandi Christi Regni & proferendorum
 Ecclesiæ finium, pellacissimè allectat: sed
 tenet hîc Iapanapatense negotium, adhuc in-
 certo fluctuans exitu. Hic unus deliberatio-

nis hærentis de meâ profectioe Malacensi
 nodus est; quem si tempus explicuerit (quod
 sperabam fore intra imminentem Majum)
 repentè me conferam Malacam; ac si per-
 spicere illic potero Deum velle uti operâ
 meâ in Insulis Macazaris (ubi Christi legem
 quidam amplexi recentissimè feruntur; eò-
 que Rex ipse loci evocasse Malacâ Præcones
 Evangelij scribitur; quos ut impetrare po-
 tuerit vereor. nullos enim ibi puto ad id
 idoneos reperiri) si, inquam, ante finem
 mensis Maij planè constituerò, eundem mi-
 hi Malacam ad hoc esse; non priùs solvam
 quàm misso ad Dominum Prætorem Tabel-
 lario certiozem eum mei consilij fecerim,
 atque ad Malacæ Præfectum commendatitias
 ab eo petierim, quibus jubeatur præstò ef-
 se auxilio & favore ubicumque nobis opus
 fuerit, Deo Domino Nostro inservientibus
 in conversione Gentium illarum. Hæc si
 ut destino succedent, & proficisci me in
 Macazariam res poscet, non conscendam
 tamen navem antequam te de re totâ literis
 Malacâ datis admonuero. Interim oro te
 ne frangaris aut defatigeris animo; neve
 contentionem remittas longis istis ac duris
 rudis Gentis excolendæ laboribus. Affiduè
 con-

concursa Pagos istos uniuersos, dicens quod
 tidie ad populum, & diligentissimè cavens,
 ne quem uspiam recens natum infantulum
 Baptismo inexpiatum relinquis. Invigila
 præsertim in locis singulis in Institutionem
 Puerorum per quotidianas Catecheticas
 Scholas, sedulò instans ut ijs præpositi
 Magistri munere suo fungantur quàm accu-
 ratissimè. A Ioanne Crucio bis mille Fa-
 noës accipies, quam ille pecuniam coëgit in
 sumptum institutionis Puerorum impenden-
 dam. quem eodem destinatum Fanoùm nu-
 merum P. Ioanni de Lizana reliquisti, ab eo
 repetes; & sicubi opus sit Scholas Novas eri-
 ge, aut veteres instaure; omni sollicitudine
 procurans, ut planè in cunctis Oræ istius
 universæ Vicis aut Pagis Pueruli elementa
 Christianæ Doctrinæ & orationes, quas debent
 mente tenere, continenter doceantur. Tu
 nuspiam locorum istorum domicilium figes,
 aut moram trahes. Sed continuè lustrabun-
 dus omnes Ecclesias obibis, ut ego faciebam
 dum isthic essem. Sic pro certo habe, ma-
 gnam te initurum à Deo gratiam. Cum es-
 sem Manapare cognovi de damno Ædi sa-
 cræ loci ejus illato, & quantâ ad id repa-
 randum opus est pecuniâ, subductis ad exactum

rationibus, æstimavi. Ea summa petatur à Jacobo Rebello, apud quem ego ipse deposui duo millia Fanoüm, quæ donavit Rex Travancoris ad Tempa Christianorum in suis terris extruenda. Ex his aliquid jam expendit P. Franciscus Coëllius. Id quantum sit, ex ipso poterit resciri. Ex illis quidem alijs à Crucio servatis bis mille Fanoibus, quamdiu quidquam supererit, totum in Scholas & Magistros insumatur. Idque, quod nunquam satis inculcasse mihi videor, ut constantissimè ac diligentissimè fiat, curare Te in primis cupio; perpetuis in orbem iterandis singulorum vicorum lustrationibus; nusquam omissâ Divini Verbi & Sacramentorum administratione, prout egere Christianos ubique perspexeris. nec laicos tibi commendo solos; verùm Sacerdotes aut Clericos qui ex Gente Malabarum ordinati sunt, & ipsos explora vel in primis, seriò admonens, & quibus res poscit modis procurans, ut piè ac castè vivant, suis ad Dei obsequium ministerijs fungendis, salutari virtutis & innocentiae exemplo Plebi proponendo. Omiseram circa Ioannem de Lizanâ te monere, ut in repetendâ de quâ dixi ex eo à te ipsi relictâ pecuniâ, deducas
de

de summâ Fanoës centum, quos ille mihi dedit mutuos cum tu esses Punicale, impensos à me in curam solitam Ecclesiarum & Catecheticarum lectionum. quare istud nomen ex pecuniâ impensis Scholarum assignatâ dispungi poterit. de cætero cavere te vel scrupulosè jubeo, ne quem in alium quantumvis bonum usum, argentum in salarium Catechistarum & Magistrorum corrogatum derivetur. Subvereor ne stomachis me, quasi memoriæ diffidentem tuæ, eadem iterata sæpiùs oggerere. sed ignosce solitudini æstuante affectu in cautiones fortasse supervacaneas excedenti; & boni consule rogari te denuò vehementer à me, duo ut ista summaria commendationis meæ instantissimæ capita primo semper loco teneas, ut momenti meo judicio gravissimi. Prius est de assiduâ lustratione Pagorum à te perpetuò cursante, nusquam hærente, irrequietè obeundâ, baptizandis ubique Pueris recens natis; adultioribus & Doctrinæ capacibus erudiendis, aut erudiri curandis. Alterum pertinet ad vigiliam acrem & intentam quâ te volo excubare in explorationem morum & exemplorum, quæ de se Plebi dant Clerici ortu Malabares; ne & ipsi
ater-

æternæ se damnationi obligent, & alios in
 Tartarum secum trahant. Si verò quid in
 ijs pravum deprehenderit, coërce, per Deum,
 ac castiga citò & fortiter. nam potestatem
 quam ad id plenam habemus, ut gladium
 in vaginâ, otiosam relinquere, urgente oc-
 casione vindicandi gravissimas Dei offensas,
 præsertim cum multorum scandalo conjun-
 ctas, imputaretur nobis in scelus ingens &
 multis vix supplicijs expiabile. Cosmum
 de Paivâ fac adjuves in exonerandâ conscien-
 tiâ à furtis rapinisque plurimis quibus est
 per istam oram licentissimè grassatus; item-
 que à concussionibus, flagitijs & homicidijs,
 quæ occasione ex ejus efræni cupiditate na-
 tâ, perpetrari Tutucurini contigit. conveni-
 privatim hominem, & ei amicè demonstra-
 quàm ad ejus honoris rationes interfit resti-
 tui ab eo pecuniam ijs per ipsum extortam
 quos Lusitani occiderunt. Scriberem ad il-
 lum, si sperarem inde ullum emendationis
 ejus fructum. Te velim monere ipsum meo
 nomine; haud cessare me posse ab officio
 urgente indicandi & Regi & Domino Indiæ
 Prætori, per literas aut coràm, pessima ejus
 facinora, ut pœnas ex ipso meritas repe-
 rant; tum agendi cum Principe Domino
 Hen-

Henrico Sacri Tribunalis Quæstionum in Religionem capitalium Præsidi, ut is pro supremâ in eo Ecclesiastico foro potestate, lege in ipsum agat, tanquam impedientem conversionem Infidelium, crudelissimè persequendis ijs qui recens ad Nostram Sanctam Legem & Fidem accesserunt. Adjunge post omnia: unum restare modum occludendi mihi os, & tam gravia in ipsum mox eruptura mala declinandi, maturam & illustrem poenitentiam, operibus offensionis publicæ satisfactoris se prodentem; reddendis videlicet continuò malè partis, & ceterâ iuxtà disciplinam Christianam professione respicientis animi, ac cum præterita scelera damnantis, tum innocentiam pollicentis in posterum. Si fuerit adhuc isthic Ioannes de Artiagâ, nolim eum in istâ Orâ patiaris amplius consistere. atque adeo, ut inde faceffere cogatur, seriò denuncia Cosmo de Paivâ, ne ipsi quidquam deinceps pecuniæ ad victum necessariæ numeret, quod quidem imputetur nobis, qui utique non iudicamus expedire versari eum amplius in istâ Regione. Vascum Fernanden hanc tibi redditurum Epistolam excipe hospitio. confido enim de Domini Dei Nostri Benignitate jam

in

188 S.FRANCISCI XAVERII

in ipsum non vulgaribus gratijs expromi ce-
 pta, aggregatum hunc iri Societati Nostræ.
 Adolescens est frugis optimæ, ingentibus
 Deo generosè serviendi desiderijs flagrans.
 qualibus quàm æquum sit cooperari & fave-
 re nos impensè, profectò, ut non admoneam,
 per te perspicias. Expecto accuratas à te lite-
 ras, prolixè docturas; ut ipse valeas, quo
 successu contendas, Christiani quos excolis,
 num & quantum proficiant: Cosmus de
 Paivá ecquid jam resipuerit, jam quæ rapuit
 reposuerit spoliatis ab ipso Christianis. Do-
 minus Deus Noster pr. ftò sit semper vobis
 auxilio suo tanto, quantum mihi ego ipsi cu-
 pio. Vale. Negapatano VII. Idus Aprilis
 An. MDCXLV.

Tuus in Christo Frater.

Franciscus.

EPI-